

אייר תשע"ט

בס"ד

השיעור מוקדש לעילוי נשמת מנחם אביצור בן יהודה אריה ז"ל

למפגש בין בועז ורות בשדה

למגילת רות (על פי שיעורים של ד"ר יעל ציגלר)

1. רות ב ב :

וְתֹאמֶר רֹת הַמּוֹאָבִיָּה אֶל נְעָמִי אֵלֶיךָ נָא הַשָּׂדֶה וְאֶלְקָטָהּ
בְּשָׂפָלִים אַחַר אֲשֶׁר אִמְצָא חֵן בְּעֵינָיו

2. רות ב ג :

"וּתְלַךְ וּתְבוֹא וּתְלַקֵּט בַּשָּׂדֶה".

3. רש"י רות ב ג :

מצינו במדרש רות עד לא אזלת אתת (-עד שלא הלכה, באה), שהוא אומר ותבא ואחר ותלקט? אלא שהיתה מסמנת הדרכים קודם שנכנסה לשדה והלכה ובאה וחזרה לעיר כדי לעשות סימנים וציונים שלא תטעה בשבילין ותדע לשוב.

4. רות ב' ג :

"וַיִּקַּר מִקְרָה חֲלֻקַת הַשָּׂדֶה לְבִעֹז אֲשֶׁר מִמִּשְׁפַּחַת
אֱלִימֶלֶךְ"

5. רות ב ה-ז :

וַיֹּאמֶר בְּעֹז לְנַעֲרֹ הַנֹּצֵב עַל הַקּוֹצְרִים לְמִי הַנַּעֲרָה הַזֹּאת.
וַיַּעַן הַנַּעֲרָה הַנֹּצֵב עַל הַקּוֹצְרִים וַיֹּאמֶר נַעֲרָה מוֹאָבִיָּה הִיא
הַשֹּׁבָה עִם נְעָמִי מִשָּׂדֶה מוֹאָב. וְתֹאמֶר אֶלְקָטָהּ נָא
וְאִסְפֹּתִי בְּעֶמְרִים אַחֲרֵי הַקּוֹצְרִים וּתְבוֹא וּתַעֲמוּד מֵאֵז
הַבָּקָר וְעַד עֵתָה זֶה שְׂבֵתָה הַבַּיִת מְעֻט.
6. ד"ר יעל ציגלר :

מוקדם באותו הבוקר הראשון רות הצליחה למצוא את דרכה לשדות, מודעת לכך שייטכן כי היא תיחסם ותגורש מאזור שבאופן מסורתי נועד לעניים. זוהי אכן החוויה הראשונה אותה היא חווה, בעודה עושה דרכה בנחישות משדה אחד למשנהו, נכנסת ומיד יוצאת, מלווה, כנראה, בתגובותיהם העוינות של אנשי העיר. כשהיא מגיעה לשדה של בעז, גישתם של הנמצאים שם אינה שונה בהרבה. עם זאת, העובדים מהססים לגרש אותה, ביודעם שמעסיקים דקדקן במיוחד ביחס למצוות הקשורות לעניים בשדותינו. זה לא אומר שהם התירו לה לעבוד בשדה. במקום זאת, הם דחו את תשובתם לבקשתה, והזיזו אותה הצידה על-מנת

שתחכה להגעתו של הבעלים לשדה. דבר זה מסביר את תיאור עמידתה של רות. היא עמדה, מכיוון שלא הניחו לה ללקט עד שתקבל אישור מבעז. "בדרך המקרה" בעז מגיע לשדה זמן לא רב לאחר מכן, ומיד מבחין באישה הצעירה, שעומדת בצד בשמש הקופחת, מחכה לראות האם יותר לה ללקט. שאלתו של בעז בנוגע לזהותה של רות נענית בהסברו המתגונן משהו של הניצב, המנסה להצדיק את החלטתו לא לתת לרות ללקט בשדה. הסבר זה עשוי לרמוז על כך שהיה טון של כעס בשאלתו של בעז, דבר שניכר גם בחוסר תגובתו לניסיונות הניצב להסביר את מעשיו.

7. רות ב ח-ט :

הֲלוֹא שָׁמַעְתָּ בְּתִי אֶל תְּלִכִי לְלַקֵּט בַּשָּׂדֶה אַחֲרַי וְגַם לֹא תַעֲבֹרִי מִזֶּה וְכֹה תִדְבְּקִי עִם נַעֲרָתִי. עֵינֶיךָ בַּשָּׂדֶה אֲשֶׁר יִקְצְרוּ וְהִלַּכְתְּ אַחֲרָיִהוּ הֲלוֹא צִוִּיתִי אֶת הַנַּעֲרִים לְבִלְתִּי נִגְעַךְ וְצִמַּת וְהִלַּכְתְּ אֶל הַפְּלִים וְשִׁתִּית מֵאֲשֶׁר יִשְׁאַבוּן הַנַּעֲרִים.

8. רות ב י :

וּתְפַל עַל־פְּנֵיהָ וּתְשַׁתְּחוּ אֶרְצָה וּתֹאמֶר אֵלָיו מִדּוּעַ מִצָּאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ לְהַפְרִינִי וְאֲנִכִּי נִכְרִיָּה.

9. רות ב יא-יב :

וַיַּעַן בְּעֹז וַיֹּאמֶר לָהּ הֲגַד הַגֵּד לִי כָל אֲשֶׁר עָשִׂית אֶת חֲמוּתֶךָ אַחֲרַי מוֹת אִישׁךָ וּתַעֲזָבִי אֲבִיךָ וְאִמֶּךָ וְאֶרְצְ מוֹלְדֶתְךָ וּתְלַכִּי אֶל עִם אֲשֶׁר לֹא יָדַעְתָּ תָמוּל שְׁלֹשׁוֹם. יְשָׁלֵם ה' פְּעֻלָּתְךָ וְתִהְיֶי מִשְׁפְּרֶתְךָ שְׁלָמָה מֵעַם ה' אֵלֶיךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בָּאת לְחַסוֹת תַּחַת כְּנָפָיו.

10. רות רבה ה ג :

ויען בעז ויאמר לה הגד הוגד לי שני פעמים הוגד לי בבית, הוגד לי בשדה.

11. גמרא שבת קיג ע"ב :

תדבקין עם נערוותי וכי דרכו של בעז לדבק עם הנשים? - אמר רבי אלעזר: כיון דחזא "ותשק ערפה לחמותה ורות דבקה בה", אמר שרי לאידבוקי בה.

12. רות ב יד :

וַיֹּאמֶר לָהּ בְעֵז לָעֵת הָאֶכֶל גִּשִׁי הֶלֶם וְאָכַלְתְּ מִן הַלֶּחֶם
וְטַבַּלְתְּ פֶתֶךְ בְּחֶמֶץ וְתִשָּׁב מִצַּד הַקּוֹצִרִים וַיִּצְבֹּט לָהּ קָלִי
וְתֹאכַל וְתִשָּׁבַע וְתִתֵּר.

13. רות ב יח :

וְתִשָּׂא וְתָבֹא הָעִיר וְתֵרָא חֲמוּתָהּ אֵת אֲשֶׁר לִקְטָהּ וְתוֹצֵא
וְתִתֵּן לָהּ אֵת אֲשֶׁר הִוְתָּרָה מִשְׁבָּעָה

14. רות רבה ה ו :

ויצבט לה קלי – קליל זעיר בשתי אצבעותיו. אמר רבי
יצחק את שמע מינה תרתי או ברכה שרת באצבעותיו
של אותו צדיק או ברכה שרת במעיה של אותה צדקת,
ממה דכתיב "ותאכל ותשבע ותותר", נראין הדברים
שהברכה שרת במעיה של אותה צדקת.

א"ר יצחק בר מריון בא הכתוב ללמדך שאם אדם עושה
מצוה יעשנה בלבב שלם שאלו היה ראובן יודע
שהקב"ה מכתוב עליו "וישמע ראובן ויצילהו מידם"
(בראשית לז), בכתפו היה מוליכו אצל אביו. ואילו היה
יודע אהרן שהקב"ה מכתוב עליו "הנה הוא יוצא
לקראתך" (שמות ד), בתופים ובמחולות היה יוצא
לקראתו. ואלו היה יודע בעז שהקב"ה מכתוב עליו
"ויצבט לה קלי ותאכל ותשבע ותותר", עגלות מפוטמות
היה מאכילה.

15. ד"ר יעל ציגלר

ההידרדרות של החברה בתקופת השופטים היתה כה
חמורה, שאף אדם מבפנים לא יכול להשלים את
תיקונה – אפילו לא בעז הצדיק. רק אדם שלא מעורב
במורכבויות ובכעסים יכול להתעלות מעל למריבות
ולאחות את קרעי האומה. המדרש מציע כי רות היא
האחראית למזונה של נעמי, היא מספקת את הפתרון
להמשכיותה של נעמי. רות גם מגשרת בין בעז לנעמי,
ומאפשרת לבעז לספק מזון באופן עקיף על-מנת להציל
את נעמי. בעשותה כך, רות מתחילה לתקן את המצב,
דבר המוביל בסופו של דבר למלוכה, שנועדה לרפא את
החברה השסועה.